

UNIX

Vznik 70.léta Bell laboratories (AT&T) Posix – norma jak má UNIX vypadat
Linus Torvalds => Minix => Linux (Debian, Red Hat, Slackware, Mandrake, SuSe, MonkeyLinux, Brutalware, Knoppix,...)

GNU(GPL) Licence – můžete cokoliv, kromě prodávat za peníze

Open Source – k legálnímu software zdrojové kódy

příkaz(co se má dělat) **přepínače**(jak) **argumenty**(a s čím se to má dělat)

\ parametry /

tečka není oddělovač přípon .soubor tečkový soubor = skrytý

- rw- rw- r-- 1 katka users 409 C Dec-23-2003 15:32 muj.txt

- --- --- --- x xxxxx xxxxx xxxxx xxx-xx-xxxx xx:xx xxxxx

přístupová p. vlastník skupina velikost datum a čas název

práva linků

1 pozice: d – adresář, l – symbolický link(zástupce), - – běžný soubor,

2-4 – vlastník 5-7 – skupina 8-10 – ostatní

2-10 pozice: r – čtení, w – zápis, x – (soubor exe, adresář přístupný), - – zakázáno

1000 sticky bit s/4 – právo vlastníka

2000 setgid bit s/5 – právo skupiny

4000 setuid bit t/10

/dev/null – „černá díra“

BASH

#!/bin/bash řádek odkazující se na interpreta

text komentář

echo "text" výpis na obrazovku

\$HOME – domovský adresář, \$PATH – názvy cest, \$MAIL – cesta ke schránce

\$1-\$9 argumenty, \$0 název příkazové procedury, \$* kompletní seznam parametrů,

\$\$ PID aktuálního procesu, \$? návratový kód posledního příkazu, \$# počet argumentů.

rozhodování: porovnává dva argumenty

rozhodování:

if příkaz test arg1 op arg2 case řetězec in

then příkazy -eg = -ne ≠ hodnota1) příkazy

else příkazy -qe ≥ -qt > ; ;

fi -le ≤ -lt < hodnota2) příkazy

cykly: = = != ≠ ; ;

while příkaz porovnává jeden argument *) default příkaz

do příkazy test op arg ; ;

done -z je prázdný? ecas

-n neprázdný?

until příkaz -f běžný soubor? operátory:

do příkazy -d adresář? -a

and

done -r,-w,-x přístupová práva -o or

-e existuje? ! non

for prom in seznam -s existuje&neprázdný

do příkazy

done

`příkaz` - bráno jako příkaz bashe

matematické operace: `expr`   číslo1   `op`   číslo2   `(+,-,*,/,%)`

`arg=${1? "argument musí být zadán"}`   `arg=${*-default}`   když nic tak default

`ts=/tmp/$0-$$tmp`   `> $ts`   `rm -f $ts`

Editor vi verze vim

3 režimy: celobrazovkový (standardně), vkládací, příkazový

spodní řádek je systémový   `...` přesun do příkazového... lze použít vše z ed

`:wq...` zapíše a uloží – lze sdružovat příkazy.

`0...` první znak řádku   `^...` první znak řádku různý od mezery

`$...` přenese na poslední znak řádku

`/...` vyhledávání směrem ke konci souboru   `?...` směrem k začátku

za toto regulární výraz

pro vyhledávání (next)   `n...` ve stejném směru   `N...` v opačném směru

`i...` vkládá text před pozici kurzoru   `I...` ekvivalent `^i`

`a...` za pozici kurzoru   `A...` ekvivalent `$a`

`o...` vytvoří prázdný řádek za aktuální a začne vkládat   `O...` vytvoří před aktuální

návrat z vkládacího do celobrazovkového klávesa ESC

`x...` zruší znak na místě kurzoru   `X...` zruší znak před kurzorem

`dd...` zruší aktuální řádek   `D...` zruší vše do konce řádku, kde je kurzor

`u...` undo   `J...` join... spojí aktuální a následující řádek

`...` opakování posledně provedeného příkazu   `zz...` totéž jako `wq`

Editor ed

Linuxovský editor, má vkládací a příkazový režim.

`* a...` začne zapisovat   `P...` prompt

`text`   `* w...` zapíše na disk

`text`   `* q...` konec   `Q...` konec bez uložení

`.<|`

číslo... pořadové číslo řádku v bufferu   `-2, +2...` dva před a dva za aktuálním řádkem

`$...` poslední řádek   `$-1...` předposlední řádek   `(tečka)...` aktuální řádek

`(append)...` vkládá za specifický řádek   `/RE/...` regulární výraz i (insert)...

vkládá před specifický řádek   `d...` rušení řádku   `g(global)...` pro celý s

`(substitute)...` nahrazení   `p...` výpis   `u...` undo   `!` lze použít příkaz shellu

`t...` kopírovat (`x, y t z`) = zkopíruje rozsah `x, y` na `z`   `m...` přesun (`x, y m z`) přesune rozsah

Regulární výraz – umožní popsat celou množinu řetězců, většinou RE popisují řádky.

`^...` začátek řádku   `$...` konec řádku   `...` libovolný znak

`*...` libovolný počet opakování předchozího znaku   `[A-Z]...` právě jeden ze znaků

`[^a-z]...` cokoliv kromě malého písmena   `\symbol...` ze symbolu vytvoří znak

`^$...` prázdný řádek   `^$...` řádek začínající `$`   `^.*$...` libovolný řádek

`^.*$...` neprázdný řádek   `[0-9]...` řádek končící cifrou

`1,$g/^$/d...` smaž všechny prázdné řádky   `1,$g/^/d...` zruš řádky s tečkou na začátku

`1,$g/file(s)/d...` zruší řádky s `file(s)`   `1,$g/ / * /s// /...` místo mezer tab

`1,$g/ */s// /...` spojí název přípona   `1,$g/ /s//g...` zruší všude všechny čárky

Linux

-2-

© Kateřina Bambušková

1,\$g^{\wedge}([0-9][0-9])-\backslash([0-9][0-9])-\backslash s/\wedge 2.\backslash 1/...změní americký formát datumu na náš

sed

sed `příkaz` soubor   sed -f přík.soubor soubor

Rozdíly sed a ed:

- 1) není-li specifikován řádek je provedeno se všemi
- 2) řádky je možno adresovat pouze číslem nebo regulárním výrazem nemá tečku
- 3) operace pro vkládání textu mají odlišný formát
- 4) některé příkazy nemají ekvivalent
- 5) není-li provedená změna je poslán beze změn

Procesy a řízení úloh

PID (Process Identification number) – identifikační číslo procesu Proces – běžící aplikace
d – demon – většinu času spí, při zvláštní události je vzbuzen, provede požadavek a zase usne. (httpd – apache, cvon – budí se v určitých časových úsecích)

zombie – čeká na odevzdání návratového kódu   <zombie>   <defunct>

Grafické rozhraní

- vícestvrstvé Window Mgr <=> X-Server (Software) <=> HW (Video karta)

KDE & Gnome – rozhraní grafické připomínají MS Win

IceWM & Wmaker – lehká rozhraní, absolutně se liší od MS Win

TEX

Autor: Donald E. Knuth   Plain TeX   AmsTeX   LaTeX   pdfTeX

Linux – tetex   MS Win – miktex

*.tex (tex)=>(xdvi) ***.dvi** (dvips)=>(gv) ***.ps**

`%&csplain` – na první řádek (pro překladač) `\bye` – na konec

%...komentář TeXu   \...uvozuje makro   \rm...roman – normální písmo

`\bf...`bold font – tučné   `\sl...`slant   `\it...`italic – kurzíva   `\tt...`truetype

$$\backslash \quad \{ \quad \} \quad \% \quad \backslash \quad \{ \quad \} \quad \% \quad \backslash \quad \{ \quad \} \quad \% \quad \backslash \quad \{ \quad \} \quad \%$$

“&”= \&

$$\begin{array}{lllll} \text{"}\sim\text{"}=\backslash\sim\} & \text{"}\$ \text{"}=\backslash\$ & \text{"}\wedge\text{"}=\backslash\wedge\} & \text{"}\text{"}=\backslash\} & \text{"}\#\text{"}=\backslash\# \end{array}$$

veškeré fonty jsou vektorové   serif (patkové)   sans-serif (bezpatkové)

(in – palec, cm, pt a dd – body, pc – pica, mm, cc)

\parindent...odsazování   \noindent...bez odsazování

{\parindent = 2 cm...odsazování lřádku o dva centimetry

`\hskip...`horizontální a `\vskip...`vertikální odsazení `\hoffset`

`\hspace` horizontální a `\vspace` vertikální šířka textu   `\voffset`

\nopagenumbers...bez číslování stránek   odsazení od okraje stránky

`\smallskip`   `\medskip`   `\bigskip`   `\leftskip`   `\rightskip`

`\leftline{zarovnat vlevo}`   `\rightline{zarovnat vpravo}`   `\centerline{zarovnat na střed}`

\settabs 3\columns

\+ text &

Příkazy

ls – výpis adresáře (-l v širokém formátu, -a i skryté)
cd – přechod do jiného adresáře
pwd – aktuální umístění
mkdir – vytvoření adresáře
rmdir – smazání adresáře
cp – kopírování
mv – přesun souboru (přejmenování)
rm – mazání souboru
cat – I/O operace (< ze souboru, > do souboru, 2> přesměrování chybového výstupu, >> nepřemazá se původní soubor
chmod – nastavení přístupových práv
passwd – změna hesla
wc – výpis znaků, slov, řádků (-c znaky, -w slova, -l řádky)
more – stránkování (less)
head – výpis prvních x znaků (-počet)   head -8 soubor | tail -1...výpis 8 řádku
tail – výpis posledních x znaků (-počet)
ps – vypíše běžící procesy (-a všechny, -x – i neterminální, -u user formát více informací i s PID)   ps U uživatel
kill – zrušení úlohy (-9 násilné ukončení)
fg – běh na popředí
bg – běh na pozadí
jobs – běžící, zastavené, pozastavené úlohy
mount – přimontovat zařízení
umount – odmontovat zařízení
příkaz& – spustit na pozadí
wait – čeká až skončí příkazy na pozadí
nohup *příkaz* – adoptován příkazem init – i po odhlášení běží
tar zcf *archive.tgz seznam souborů* – zabalit
tar xzf *archive.tgz* – rozbalit
startx – start grafiky
who – uživatelé
whoami – uživatel aktuální konzole
sort – třídění po řádcích
uniq – maže duplicitní
grep – vyhledává řádky podle vzoru   -l vypíše pouze soubory
grep 'RE' soubory
cut -d" " -f1 – vyřízne 1sloupec, oddělovač mezi sloupci je mezera